

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z powództwa E. K.
przeciwko Szkole Podstawowej im. [...] w P.
o odszkodowanie, ustalenie podstawy zatrudnienia i odprawę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 3 lipca
2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu
z dnia 15 czerwca 2023 r., sygn. akt VIII Pa 154/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego
strony pozwanej.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy we Wrocławiu wyrokiem z 15 czerwca 2023 r. oddalił apelację E. K. od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu z dnia 18 lipca 2022 r. oddalającego wniesione przez nią powództwo przeciwko Szkole Podstawowej im. [...] w P. o odszkodowanie, ustalenie podstawy zatrudnienia i odprawę.

W wywiezionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej powódka podniosła zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 6 k.c. przez przyjęcie, że w żaden sposób nieudowodnione i gołosłowne twierdzenia pozwanego, którym przeczą dowody z dokumentów, w tym z arkuszy organizacyjnych szkoły na poszczególne lata podważa wiarygodność pozwanego,

- art. 10 ust. 5b lit. b w związku z art. 20 ust. 2 *in principia* Karty Nauczyciela przez błędną ich wykładnię i - w związku z tym - niezastosowanie w sytuacji, w której pozwany - mimo zmieniającej się liczby oddziałów, uczniów i nauczycieli - przydzielał godziny wychowania fizycznego nauczycielowi zatrudnionemu w świetlicy, bez doświadczenia w zakresie prowadzenia lekcji z tego przedmiotu czy uprawnień do prowadzenia zajęć z gimnastyki korekcyjnej, mającemu dodatkowe źródło przychodów, kosztem godzin powódki, a tym samym miał realną możliwość zatrudniania powódki w pełnym wymiarze zajęć,

- art. 30 § 4 i art. 45 § 1 k.p. przez ich błędną wykładnię i w związku z tym niezastosowanie w sytuacji, w której podana w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy o pracę podstawa była iluzoryczna i dyskryminacyjna zarazem, a przy dokonaniu tej czynności pozwany nie dochował wymogów prawem przewidzianych,

- art. 264, art. 265 i art. 300 k.p. w związku z art. 61 § 1 k.c. przez ich błędną wykładnię i w związku z tym niezastosowanie w sytuacji, w której powódka nie uchybiła terminowi do wniesienia odwołania, a pozwany nie wykazał, w jakim terminie skutecznie oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę ostatecznie powódce doręczył w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią, w tym o terminie i sposobie wniesienia odwołania.

W podstawach skargi powódka zarzuciła również naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie:

- art. 3 w związku z art. 228 k.p.c. przez pominięcie faktów powszechnie znanych, a tym samym niewymagających dowodu,

- art. 3 w związku z art. 229 k.p.c. przez pominięcie faktów przyznanych wprost przez pozwanego, w szczególności faktu: 1) naruszającego prawo zwolnienia powódki - o charakterze dyskryminacyjnym (ze względu na wiek), 2) odbierania godzin nauczycielowi o wysokich kwalifikacjach zawodowych i ogromnym doświadczeniu zawodowym na rzecz nauczyciela pozostającego w bliskiej relacji koleżeńskiej i biznesowej z osobą spowinowaconą z organem założycielskim tak, by nie pokrywał składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu

prowadzonej osobiście działalności gospodarczej w pełnej wysokości, 3) istnienia realnych możliwości zatrudniania powódki w pełnym wymiarze godzin mimo zmniejszającej się ilości godzin i „zwiększonej” wyłącznie o V.K. kadrze nauczycielskiej,

- art. 3 w związku z art. 232 k.p.c. oraz art. 6 k.c. przez przyjęcie, że samo twierdzenie pozwanego jest dowodem i nie wymaga przez stronę zgłaszającą udowodnienia, a przy tym, że sprzeczne i wykluczające się zeznania pozwanego, nieznajdujące oparcia ani w zaoferowanym przez powódkę materiale dowodowym, ani w zeznaniach świadków stanowić mogą podstawę rozstrzygnięcia,

- art. 233 i art. 227 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, dokonanej wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, brak pełnego i wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, pominięcie istotnych dla prawidłowego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy twierdzeń powódki, a ponadto pominięcie faktów stwierdzonych dowodami z dokumentów i zeznań świadków przy jednoczesnym pominięciu faktów przyznanych wprost przez pozwanego,

- art. 233 i art. 227 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonania jego oceny z pominięciem istotnej części tego materiału, to jest zeznań powódki i świadków, zwłaszcza I.P. i V.K., z których bezspornie wynika, że sformułowane przez powódkę roszczenia zasługiwały na uwzględnienie,

- art. 233 i art. 227 k.p.c. przez wyprowadzenie z materiału dowodowego wniosków z niego niewynikających, a ponadto sprzecznych z zasadami logicznego rozumowania i doświadczeniem życiowym.

Wskazując na powyższe zarzuty, wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie w całości apelacji powódki z 26 września 2022 r. ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu we Wrocławiu, a ponadto wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca podniosła, iż w przedmiotowej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a także iż wniesiona skarga jest oczywiście uzasadniona. Istotnym zagadnieniem

prawnym, wymagającym, w ocenie wnoszącej skargę kasacyjną, zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy jest rozstrzygnięcie, czy spełnienie przez nauczyciela w danym roku szkolnym przesłanek, o których mowa w art. 10 ust. 5 Karty Nauczyciela, z zatrudnieniem w pełnym wymiarze zajęć włącznie, powoduje, że dyrektor szkoły powinien, stosownie do art. 11 Karty Nauczyciela, nawiązać już w tym roku szkolnym stosunek pracy na podstawie mianowania i zapewnić nauczycielowi zatrudnienie w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony, także w kolejnych latach szkolnych? Podkreśliła, że sformułowane zagadnienie rodzi się na tle nielicznych *de facto* stanowisk Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, podczas gdy uznaniowy charakter przesłanki z art. 10 ust. 5 pkt 6 Karty Nauczyciela daje przewagę dyrektorowi jako pracodawcy i możliwość rozwiązania umowy o pracę z nauczycielem pod pretekstem braku możliwości zapewnienia zatrudnienia w latach kolejnych.

Skarżąca podniosła także, że zarzuty sformułowane w podstawach niniejszej skargi kasacyjnej oraz ich uzasadnienie pozwalają przyjąć, że skarga jest oczywiście uzasadniona, ponieważ wadliwe rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego już na pierwszy rzut oka narusza porządek prawny w sposób niedopuszczalny w praworządnym państwie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Strona wnosząca skargę kasacyjną

powinna zatem sformułować w niej wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz ze stosownym uzasadnieniem. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zaś wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty prawne świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy (postanowienia Sądu Najwyższego z: 6 lutego 2024 r., III USK 335/22, LEX nr 3672858, 22 maja 2024 r., II PSK 5/24, LEX nr 3716506, 12 czerwca 2024 r., II PSK 26/24, Legalis nr 3091909).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powódka oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., jednakże przesłanki te nie zostały jednak spełnione. Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wyводу prawnego, na jakich kanwie norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący ze wskazaniem argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen (postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691; 19 kwietnia 2023 r., II USK 208/22, LEX nr 3582485.). Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz, czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego z: 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51; 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729; 10 stycznia 2024 r., III PSK 6/23, LEX nr 3652236). Przez istotne zagadnienie prawne, na które powołuje się skarżąca, należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie, chodzi o zagadnienie, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej

sprawy, a więc pozostające w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc pozostawać w związku ze sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z: 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; 16 września 2021 r., II USK 257/21, LEX nr 3244497; K. Flaga-Gieruszyńska, A. Zieliński, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2024, art. 398⁹ k.p.c., pkt 6).

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; 25 września 2023 r., I CSK 903/23, Legalis nr 2985805). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (postanowienia Sądu Najwyższego z: 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171; 7 lutego 2024 r., II USK 124/23, LEX nr 3669686).

Powódka nie zdołała wykazać występowania w sprawie wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jak wynika z rozważań dokonanych powyżej, obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie

występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnieniu skarżąca ograniczyła się do sformułowania pytania, nie formułując zagadnienia prawnego, które odpowiadałoby wymaganiom stawianym przez judykaturę tej przesłance przedsądu. Sugerując potrzebę rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu skargi kasacyjnej nie przedstawiono pogłębionej argumentacji prawnej, z której wynikałoby, na czym polegają trudności w dekodowaniu powołanej normy prawnej, do jakich rozbieżnych wniosków może prowadzić wykładnia przywołanych przepisów ani jakie jest stanowisko skarżącej w tej kwestii. Nie przedstawiła zatem argumentacji jurydycznej, za której pomocą wykazałaby, że w sprawie istnieje zagadnienie prawne - o podstawowym znaczeniu, niezbędności orzeczenia Sądu Najwyższego dla rozwoju prawa albo zapewnienia jednolitości orzecznictwa (T. Ereciński, 2. Dostęp do kasacji (rewizji) w wybranych systemach prawnych (w:) System Prawa Procesowego Cywilnego. Tom III. Środki zaskarżenia, red. T. Ereciński, J. Gudowski, Warszawa 2013) - cechujące się walorem „istotności” wymagany w przypadku zagadnień, które mogą uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarżąca przedstawiła zagadnienie prawne, sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie, czy spełnienie przez nauczyciela w danym roku szkolnym przesłanek, o których mowa w art. 10 ust. 5 Karty Nauczyciela, z zatrudnieniem w pełnym wymiarze zajęć włącznie (art. 10 ust. 5 pkt 6 Karty Nauczyciela) powoduje, że dyrektor szkoły powinien nawiązać stosunek pracy z nauczycielem na podstawie mianowania, które w istocie nie ma oparcia w stanie faktycznym sprawy, więc jego rozstrzygnięcie pozostaje bez wpływu na jej wynik. Sądy obydwu instancji ustaliły bowiem, że powódka nie spełniała przesłanki określonej w art. 10 ust. 5 pkt 6 Karty Nauczyciela, czyli nie istniały warunki do jej zatrudnienia w szkole w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony. Wbrew temu, co zarzuca skarżąca, ocena Sądu w tym zakresie nie była dowolna, uwzględniała bowiem realną możliwość zatrudnienia nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony, a nie istnienia jedynie możliwości jego zatrudnienia w pełnym wymiarze zajęć (wyrok

Sądu Najwyższego z 15 listopada 2007 r., II PK 70/07, LEX nr 863968; K. Lisowski (w:) K. Lisowski, K. Stradomski, Karta Nauczyciela. Komentarz, Warszawa 2022, art. 10, pkt IV. Zasady zatrudniania na podstawie mianowania).

Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie zatrudnienia powódki w niepełnym wymiarze czasu pracy (zajęć) wynikało, zarówno z sytuacji kadrowej w szkole, jak i ze sposobu organizacji nauczania u strony pozwanej, u której systematycznym zmianom ulegała liczba klas (oddziałów) i uczniów w poszczególnych klasach, że strona pozwana nie była w stanie przydzielić powódce jako stałych godzin nauczania z wychowania fizycznego w pełnym wymiarze zajęć. U strony pozwanej w okresie lat szkolnych 2017/2018 (połączenie gimnazjum i szkoły podstawowej), 2018/2019 i 2019/2020 (wygaszenie klas gimnazjalnych) nie było możliwości zatrudnienia powódki w pełnym wymiarze czasu pracy, co potwierdzają dowody w postaci schematów organizacyjnych oraz faktyczny podział godzin w tym okresie na nauczycieli. Sąd Okręgowy uznał, że nie istniała możliwość, poczynawszy od 1 września 2017 r., zatrudnienia powódki w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony. Wobec tych ustaleń, którymi Sąd Najwyższy z mocy art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany problem prawny, ujęty w skardze kasacyjnej, nie dotyczy kwestii decydującej o rozstrzygnięciu niniejszej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 czerwca 2001 r., I PKN 33/01, OSNP 2003 nr 9, poz. 228; 26 września 2005 r., I PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243; 16 lutego 2023 r., II USK 46/22, LEX nr 3525852).

Stawiając tezę o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, skarżąca podniosła, że zarzuty sformułowane w podstawach niniejszej skargi kasacyjnej oraz ich uzasadnienie pozwalają przyjąć, że skarga jest oczywiście uzasadniona, powódka nie sprecyzowała w obrazie, którego przepisu upatruje tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ani nie uzasadniła słuszności tezy o kwalifikowanym naruszeniu tego przepisu. Argumentów za istnieniem tejże przesłanki przedsądu należałoby zatem poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi, to jest w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Nie jest to jednak rolą Sądu Najwyższego na etapie badania kryteriów przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oznaczałoby zatem stwierdzenie istnienia co najmniej jednej z przyczyn

kasacyjnych wskazanych we wniosku (J. Paszkowski (w:) T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 1–458¹⁶. Tom I, Warszawa 2023, art. 398⁹ k.p.c., pkt I).

Podkreślić należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać jej w uzasadnieniu podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego z: 24 września 2015 r., II PK 27/15, LEX nr 2019527; 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15, LEX nr 2015640; 12 czerwca 2019 r., II UK 255/18, LEX nr 2688935; 24 sierpnia 2023 r., II USK 87/23, LEX nr 3598961; 15 maja 2024 r., III USK 197/23, Legalis nr 3078808). W szczególności rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym nie jest wyręczenie strony reprezentowanej w procesie przez profesjonalnego pełnomocnika we wskazaniu (doprecyzowywaniu) treści postulowanych zagadnień prawnych (postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 czerwca 2019 r., II UK 255/18, LEX nr 2688935; 16 kwietnia 2024 r., II USK 308/23, Legalis nr 3068244).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., zważając na charakter, wynik sprawy i przyczyny niepowodzenia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[SOP]

[ał]

